

OJCIEC, KTÓRY POCIĄGA DO CHRYSTUSA (J 6,44) – KILKA REFLEKSJI EGZEGETYCZNYCH

Św. Jan w kontekście mowy eucharystycznej (J 6) zamieszcza wypowiedź Jezusa: Nikt nie może przyjść do Mnie, jeśli go nie pociągnie Ojciec (J 6,44a). Właściwą interpretację logionu mogą przybliżyć nam odcienie znaczeniowe czasownika *elkein*, przyciągnąć. Koniecznym więc będzie sięgnięcie do kluczowych tekstów Starego i Nowego Testamentu, w których słowo to się pojawia, a następnie odczytanie w ich świetle logionu J 6,44a.

Elkein w Nowym Testamencie

Czasownik *e[lkein* występuje na kartach Nowego Testamentu 8 razy[1], przy czym aż pięciokrotnie w ewangelii Janowej. Zazwyczaj tłumaczony jest jako wyciągać, ciągnąć, wlec[2]. Może dotyczyć rzeczy materialnych (J 18,10; 21,6.11) oraz osób prowadzonych siłą (Dz 16,19; 21,30; również w kontekście legalistycznym – Jk 2,6). Jedynie w J 6,44 i 12,32 odnosi się do osoby Jezusa Chrystusa. Biorąc pod uwagę częstotliwość oraz kontekst występowania *e[lkein* u Jana należy szczególną uwagę zwrócić na perykopę chrystofanijną w J 21,1-14 oraz na logion J 12,32 pojawiający się w kontekście wydarzeń poprzedzających paschę. J 12,32

Kontekst J 12,32 jest pasyjny[3]. Jezus zapewnia: A Ja, kiedy zostanę nad ziemię wywyższony, pociągnę wszystkich do siebie. Niektóre tłumaczenia oddają *ean* przez warunkowe „jeśli”, niemniej jednak z gramatycznego punktu widzenia zdania warunkowe z *conditio probabilis* dotyczącym przyszłości, można w niektórych wypadkach tłumaczyć poczynając od „kiedy” (zbliżone do greckiego *o[tan]*)[4]. Wydaje się, że takie tłumaczenie lepiej wkomponowuje się w teologiczny kontekst wypowiedzi. Patrystyczna interpretacja logionu Jezusa koncentrowała się na wyniesieniu Syna Bożego na prawicę Ojca i podkreślała Jego „kosmiczne” królowanie. Jednak zarówno sens literalny, jak i kontekst trzeciej zapowiedzi męki (J 12,25-37) skupiają się wokół krzyża. Wypowiedź ta podkreśla uniwersalny charakter ofiary krzyżowej: śmierć Syna Bożego przynosi łaskę wszystkim ludziom wszystkich czasów. Przyciąganie Chrystusa do siebie będzie miało nie tyle charakter moralny, co teologiczny, i polega na sile łaski[5].

J 21,1-14

W tekście J 21,1-14 czasownik *e[lkein* występuje dwukrotnie (wers 6 i 11) i za każdym razem odnosi się do sieci. Za poleceniem Jezusa (w.6a) uczniowie zarzucili sieć i z powodu mnóstwa ryb nie mogli jej wyciągnąć (w.6b). Po chwili – znów za poleceniem Jezusa (w.10) – Szymon Piotr wyciągnął na brzeg sieć pełną wielkich ryb w liczbie stu pięćdziesięciu trzech. A pomimo tak wielkiej ilości, sieć się nie rozerwała (w.11). Jeśli pójść śladem egzegezy alegorycznej zapoczątkowanej przez Filona z Aleksandrii, a kontynuowanej przez szkołę patrystyczną aleksandryjską[6], w obrazie obfitego połowu ryb należy widzieć profetyczną zapowiedź rozwoju Kościoła. Ryby zebrane w liczbie stu pięćdziesięciu trzech miałyby być symbolem

członków wspólnoty chrześcijańskiej. Używając częściej w egzegezie judaistycznej metody gametrii, polegającej na przypisywaniu poszczególnym literom alfabetu hebrajskiego cyfr i liczb, można wskazać na fakt, że hebrajskiemu wyrażeniu *bne elohim* (synowie Boży) odpowiada liczba sto pięćdziesiąt trzy. Uszczegółowiając więc wnioski dochodzimy do konkluzji, że członkowie Kościoła, którzy są jednocześnie synami Bożymi, na polecenie Jezusa gromadzeni są (*elkein*) w jedno przez apostołów.

m-sz-k w Starym Testamencie

Hebrajski czasownik m-sz-k Septuaginta oddaje przez *e[elkein*. Na kartach Starego Testamentu pojawia się 36 razy. Spośród tekstów, w jakich czasownik ten występuje, na szczególną uwagę zasługują Ps 36,11; Ps 109,12; Ne 9,30a; Jer 31,3 oraz Oz 11,4[7]. Ps 36,11 zawiera prośbę skierowaną do Boga: Zachowaj łaskę Twą dla tych, co Ciebie znają, i sprawiedliwość Twą dla prawych sercem! Czasownik *kvm* przetłumaczony jako zachowaj dotyczy łaski i miłosierdzia Bożego. W formule złorzeczenia zapisanej w Ps 109,12 przedmiotem *kvm* jest życzliwość i litość: Niech nikt nie okaże mu życzliwości, niech nikt się nie zlituje nad jego dziećmi! W Ne 9,30a *kvm* łączy się z cierpliwością ze strony Boga: Zachowałeś dla nich cierpliwość przez wiele lat i przestrzegałeś ich przez Ducha Twego za pośrednictwem Twoich proroków. U Jer 31,1 przedmiotem *kvm* jest łaskawość, natomiast jej przyczyną – Boża miłość: Ukochałem cię odwieczną miłością, dlatego też zachowałem dla ciebie łaskawość. Tłumaczenie Septuaginty jest bardziej dynamiczne: pociągałem cię w miłosierdzie. Jeszcze bardziej aspekt Bożej miłości uwypukla prorok Ozeasz: Pociągnąłem ich ludzkimi więzami, a były to więzy miłości. Byłem dla nich jak ten, co podnosi do swego policzka niemowlę – schyliłem się ku niemu i nakarmiłem go (Oz 11,4). Na przykładzie przytoczonych tekstów łatwo zauważyć, że pole semantyczne czasownika *kvm* rozciąga się od pociągać przez okazać po zachować. Jego przedmiotem są łaska, sprawiedliwość, życzliwość, łaskawość, ludzkie więzy miłości.

Konkluzja

Analiza semantyczna czasownika *elkein*, przyciągać, którym Septuaginta oddaje hebrajski m-sz-k, ukazuje w aspekcie literackim różne odcienie znaczeniowe w użyciu omawianego terminu, w aspekcie teologicznym natomiast proces coraz klarowniej wskazujący ku czemu (lub komu) owo przyciąganie następuje. I tak w Starym Testamencie „przyciąganie” dokonuje się ku łasce, miłosierdziu, życzliwości, litości, cierpliwości i wreszcie miłości. Złączone jest więc często z przymiotami Boga wskazującymi Jego przychylność i miłość wobec człowieka. Na kartach ewangelii Janowej „przyciąganie” odbywa się ku Chrystusowi i Kościołowi. Św. Jan ewangelista zapewnia, że to właśnie miłość Boga względem człowieka była przyczyną wcielenia Syna Bożego. Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna Swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy nie zginął, ale miał życie wieczne (J 3,16). Tak więc miłość, którą proklamowali prorocy Starego Przymierza, a ku której Bóg „pociągał” naród wybrany przyjęła konkretną postać Jezusa Chrystusa.

Aplikacja

Jezusowy logion: Nikt nie może przyjść do Mnie, jeśli go nie pociągnie Ojciec (J 6,44a) podkreśla dynamiczny charakter działania Boga. Ojciec pociąga ludzi ku miłości uobecnionej w Jezusie. Oz 11,4 mówi nie tyle o pociąganiu „ku” lub „do” czegoś, ale „w” miłosierdzie. Oznacza to, że Bożym pragnieniem jest nie tylko przybliżyć człowieka ku miłości, ale sprawić, by ten żył w jej klimacie, by był przez nią zewsząd ogarnięty. Na tym polega zbawcze spotkanie człowieka z Chrystusem. Logion Jezusa w J 12,32 ukazuje, że nikt nie jest wyłączony z kręgu Bożej miłości. Może doświadczyć jej każdy człowiek, który zechce pozytywnie na nią odpowiedzieć. Boże „przyciąganie” ku Chrystusowi domaga się współudziału ze strony człowieka. Aktywna odpowiedź na ojcowską miłość Boga objawioną w Jezusie polega – jak ukazuje alegoryczna interpretacja J 21,1-14 – na świadomości synostwa Bożego i przynależności do Kościoła. A ponieważ Bóg pociąga do Chrystusa ludzkimi więzami (Oz 11,4), stąd może posłużyć się każdym z nas w okazywaniu swej ojcowskiej miłości.

[1] A Concordance to the Greek Testament according to the Westcott and Hort, Tischendorf and the English Revisers, W.F.MOULTON, A.S.GEDEN (ed.), Edinburgh 1996, 1670.

[2] R.POPOWSKI, Wielki słownik grecko – polski Nowego Testamentu. Wydanie z pełną lokalizacją greckich haseł, kluczem polsko – greckim oraz indeksem form czasownikowych, Warszawa 1995, 1669; zob. także J.H.THAYER, Thayer’s Greek – English Lexicon of the New Testament Coded with the Numbering System from „Strong’s Exhaustive Concordance of the Bible”, Peabody 1996,1670.

[3] J.CZERSKI, Metody interpretacji Nowego Testamentu, Opole 1997, 244.

[4] Zob. Biblical Greek Illustrated by Examples by Maximilian Zerwick S.J., Roma 1994, 320.

[5] J.CZERSKI, Metody interpretacji Nowego Testamentu..., dz.cyt., 245.

[6] P.GRECH, Ermeneutica dell’ Antico Testamento nel Nuovo, Roma 1998, 41-42.

[7] Por. The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon with an appendix containing the Biblical Aramaic, Peabody 1996, 4900.

Autor: ks. Mariusz Rosikin [Artykuły](#)on Posted 7 czerwca, 2017, źródło: mariuszrosik.pl